

ENIGE GEGEVENS OVER DE GEMERTSE ORGELBOUWER MATHIJS VERHOFSTAD.

Mathias of Mathijs Verhofstad werd te Gemert gedoopt op 16 augustus 1677. Hij was de jongste, 13e en laatste, zoon van de presidentschepen Peregrinus Verhofstad en Elske Strijbosch. Hij huwde Anna van Bijnen van een bemiddelde familie uit Valkenswaard (Riethoven), welke rond 1700 geld uitleende, ook aan de gemeente Gemert. Uit dit huwelijk kwam een kind voort, Peregrinus, gedoopt te Gemert op 11 april 1725, die jong moet zijn gestorven. Mathijs stierf plotseling op 5 april 1731 en werd de 10e daaropvolgende te Gemert vanuit zijn residentie aan de Schoolstraat begraven.

Over de nalatenschap van goed en goederen van Mathijs Verhofstad ontstond een geschil tussen Ignatius van Dijk, geneesheer en schepen te Gemert, 2e echtgenoot van Anna Bijnen, enerzijds en de familie Verhofstad anderzijds. Bij de overeenkomst voor schout en schepenen van Gemert, gedateerd op 24 maart 1738, 2 dagen na de begrafenis van Anna van Bijnen, werd het nagelaten ORGELGEREEDSCHAP van Mathijs Verhofstad bestemd "voor een of ander vroom doel". Volgens de acte van de schepenenprotocollen van Gemert dd. 17 maart 1758 is dit overgedragen aan de Eerw. Heer Dionysius van den Elsen, genoemd rector van de Latijnsche School, die zich daarvoor verbond jaarlijks rond Sint Mathijs (24 febr.) 2 H. Missen te celebreren en na zijn dood te doen celebreren; voor de kosten hiervan werd een stuk land gereserveerd. Wat nadien het lot is geworden van voornoemd orgelgereedschap is mij niet bekend.

Wat betreft de orgels door Mathijs Verhofstad gebouwd, zijn mijn gegevens nog lang niet compleet. Hier volgt wat ik heb kunnen ontdekken.

In de grote of Barbara-kerk te Culemborg (Hervormde Gemeente) bevindt zich het grote of "Verhofstad-orgel", gebouwd in 1719 en op 23 juli 1719 ingespeeld door organist Johan Willem Grane. Het werd in 1971 gerestaureerd met officiële in gebruikname op 1 juni 1971 staande een speciaal concert door de organist van de kerk Bert Lassing. Over dit orgel schrijft M.A. Vente/Flor Peeters in het boekwerk "De Orgelkunst" (1971): "Het goed geconserveerde instrument van Culemborg is een overtuigend bewijs van zijn (Mathijs V.) meesterschap".

In de Paradijkskerk te Rotterdam staat een ander orgel van

Mathijs Verhofstad, geconstrueerd in 1720. Deze kerk is sinds 1728 een Oud-Katholieke kerk, maar waarin vanaf 1968 ook de Rooms-Katholieken hun diensten vieren. Deze mooie, stemmige kerk is gelegen aan de Nieuwe Binnenweg in de Westersingel-buurt, niet ver van het Museum Boymans. In 1774 getuigde de Goudse organist Joachim Hess in een boek over kerkorgels in Nederland en Duitsland: "Het orgel in de Roomsche kerk, genaamd "Het Paradijs", is een zeer fraai orgel en het beste hetwelk mijns weetens in de Roomsche kerken van ons Nederland gevonden wordt." De Vlaamse houtsnijder Pluskens maakte het front en de beeltenis van David met de harp voor het orgel. In 1857 gerestaureerd moest het, met steun van Monumentenzorg, opnieuw worden herzien en aangepast aan de verwarming van de kerk.

In het Doopsgezinde kerkje van Westzaan (NH) staat nog een klein, mooi orgel door Mathijs Verhofstad gebouwd in 1718 voor de kleine kerk van Edam.

Er worden nog orgels vermeld van Mathijs Verhofstad in (meestal Protestantse) kerken van Utrecht, Zaltbommel, Nijmegen, Tiel, het was me echter niet mogelijk de instrumenten na te gaan evenmin als de exacte plaatsen. Misschien vóór een volgende gelegenheid mijnerzijds anderen de nodige onderzoeken kunnen doen en eventuele informatie geven.

Met dank aan M.Verbruggen(Son/Breugel)en Fr.Verhofstad(A'dam) voor verleende hulp en belangstelling.

Pieter Verhofstad
22 september 1976.

BOEKEN EN TIJDSCHRIFTEN IN HET BEZIT VAN DE HEEMKUNDEKRING "DE KOMMANDERIJ GEMERT".

In de loop van de jaren is onze Heemkundekring in het bezit gekomen van een aantal boeken en tijdschriften door middel van abonnement, ruilnummers, aankoop of schenking. In de jaarverslagen van de laatste jaren is daar regelmatig melding van gemaakt. Voor een goede registratie hiervan is een ruimte nodig, waar deze bewaard en geraadpleegd kunnen worden. We hopen maar, dat deze ruimte niet al te lang op zich zal laten wachten. Hier volgt dan de lijst.

Bijdragen tot de Geschiedenis van het Zuiden van Nederland.